

- 32 637   Bedrijfslevenbeleid
- 32 813   Kabinetsaanpak Klimaatbeleid
- Nr. 423   Brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 juni 2020

Dit kabinet staat ervoor dat Nederland in 2030 het ambitieuze reductiedoel van 49% CO₂-reductie behaalt en dat de transitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar moet zijn. Het kabinet meent dat het Klimaatakkoord een groene basis biedt onder toekomstig economisch herstel. Economie en duurzaamheid staan niet los van elkaar, maar kunnen elkaar versterken. Juist nu Nederland terechtkomt in een diepe recessie wordt het van belang daar oog voor te hebben. Daarbij is een sterk en veerkrachtig mkb voor de Nederlandse economie van het grootste belang. Daarom heb ik uw Kamer eerder toegezegd de effecten van het Klimaatakkoord op het mkb inzichtelijk te maken, en hier is ook om verzocht door uw Kamer via de motie van het lid Yesilgöz-Zegerius c.s. (Kamerstuk 32 813, nr. 350). Met deze brief geef ik hier invulling aan mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat.

Corona en het mkb

De coronacrisis heeft een grote impact op de gehele economie, en zeker op het mkb. De buffers van ondernemers zijn afgenomen en veel ondernemers zijn op dit moment bezig met het zoveel mogelijk zeker stellen van de toekomst van hun bedrijf. Het kabinet heeft verschillende maatregelen getroffen om ondernemers daarin te ondersteunen: ook onze prioriteit ligt nu bij het beschermen van banen en inkomens. In de brief van 20 mei 2020 over het Noodpakket 2.0 bent u geïnformeerd over de noodmaatregelen voor de komende maanden en de verwachtingen voor de economie in de fase erna (Kamerstuk 35 420, nr. 38).

De impacttoets is uitgevoerd voordat de coronacrisis begon, en in de uitkomsten is hier dus geen rekening mee gehouden¹. In principe heeft de coronacrisis ook geen directe relatie met de absolute omvang van de opgave van het mkb zoals deze in de impacttoets voor de komende 10 en soms zelfs 30 jaar is berekend. Wel heeft de coronacrisis invloed op de mogelijkheden van individuele ondernemers om hier op korte termijn mee aan de slag te kunnen. De coronacrisis versterkt kwetsbaarheden voor het realiseren van deze opgave, zoals het gebrek aan kennis en capaciteit, en beperkt vooral de investeringsruimte van veel ondernemers. Daarmee wordt het realiseren van de significante opgave waar het mkb voor staat bemoeilijkt. Het noodpakket van het kabinet kan de genoemde negatieve effecten van de coronacrisis dempen, maar niet geheel wegnemen. Het effect van de crisis zal voorts per ondernemer en sector verschillen, waarbij het belangrijk is oog te

---

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

houden voor met name de kwetsbare ondernemers. Het kabinet blijft er onverminderd op inzetten dat de transitie richting 2030 en 2050 voor het mkb haalbaar en betaalbaar is. Juist nu zijn die uitgangspunten extra van belang.

Het kabinet zal de komende maanden nauwlettend monitoren hoe de pandemie en de economie zich ontwikkelen, en zich richting Prinsjesdag op economisch herstelbeleid beraden. Het kabinet acht het van belang, zowel voor de transitie als voor banen en werkgelegenheid, dat publieke en private investeringen zoveel als mogelijk op peil worden gehouden of worden versneld. Bij dat laatste wordt uitdrukkelijk ook gekeken naar mogelijkheden op het gebied van het klimaatbeleid, met het oog op groen herstel.

Vervolgstappen

Namens het kabinet ben ik intensief met het mkb in gesprek. Dat gesprek richt zich op het borgen van een krachtig en vitaal mkb, zodat dit de Nederlandse economie als groeimotor kan blijven dienen.

Het kabinet ziet in de impacttoets aanknopingspunten om het mkb verder en beter te ontzorgen bij het realiseren van de klimaatopgave. Centrale elementen zijn daarbij het waarborgen van goede betrokkenheid van het mkb en specifieke branches bij de uitwerking van de maatregelen uit het Klimaatakkoord en het benutten van natuurlijke investerings- en vervangingsmomenten om de komende jaren een economische en duurzame keuze te maken.

Een van de belangrijkste zorgen van ondernemers die willen verduurzamen is de financierbaarheid van de benodigde investeringen. De verduurzaming van hun gebouw of hun wagenpark vergt vaak aanzienlijke bedragen die ondernemers niet zomaar op tafel kunnen leggen. En zo zij die middelen wel kunnen vrijmaken, vragen de primaire bedrijfsactiviteiten minstens evenveel financiële aandacht. Dat zegt niet dat de investeringen in verduurzaming per definitie onaantrekkelijk zijn, immers, wie de investering over langere tijd kan uitsmeren, met de juiste financiering, kan de energierekening al direct zien dalen. Het betekent wel dat er nadrukkelijker gekeken moet worden naar het achterliggende financieringsvraagstuk. Zijn de belemmeringen die ondernemers ervaren bij de financiering van hun investeringen voor de klimaatopgave vergelijkbaar met de bekende knelpunten voor mkb'ers op de financieringsmarkt?² In hoeverre kan het bestaande instrumentarium voor subsidies en de financieringsmarkt van EZK een ondersteunende rol spelen bij het wegnemen van belemmeringen voor het mkb als het gaat om de klimaatopgave?

Ik wil de komende periode met MKB-Nederland bezien hoe de initiatieven op dit gebied specifiek voor klimaatfinanciering bij het mkb verlichting kunnen brengen. Ik wil daarin de rol van Invest-NL betrekken, aangezien in Invest-NL het doel klimaatfinanciering en de doelgroep mkb samenkomen. Evenzeer wil ik bezien of en hoe middelen in het kader van eventuele *recovery*-fondsen hier bij passen. De verduurzaming in het mkb, waarvoor dertig jaar de tijd is, biedt op termijn ook

---

² Zie de Beleidsvisie mkb-financieringsmarkt, Kamerstuk 32 637, nr. 386

bedrijfseconomische kansen. Voldoende financieringsmogelijkheden is dan een voorwaarde die moet worden ingevuld.

Een andere veelgehoorde zorg van ondernemers is bovendien dat zij het moeilijk vinden om in te schatten wat het Klimaatakkoord van hen vraagt. Daarom is het van belang om de informatievoorziening richting ondernemers te verbeteren. Daartoe wordt een digitale tool ontwikkeld die inzicht geeft in het handelingsperspectief van een ondernemer, die een ondernemer op laagdrempelige wijze helpt om te bepalen wat in zijn of haar situatie mogelijke en haalbare maatregelen zijn en welke ondersteuning daarbij door de overheid wordt geboden. De tool moet gezien worden als een groeimodel: de digitale tool levert steeds meer gedetailleerde resultaten op zodra de uitwerking van maatregelen verder gevorderd is. Daarnaast kijken wij samen met MKB-Nederland hoe wij via branches en regionale organisaties de energietransitie voor het mkb kunnen vergemakkelijken. Het gaat dan om de ontwikkeling en toepassing van hulptools, waarbij expliciet aandacht is voor technische (on)mogelijkheden en (off balance) financieringsmogelijkheden. Verder wil ik met mkb-vouchers ondernemers ondersteunen bij het inwinnen van extern advies over het volledige potentieel aan CO₂-reductiemaatregelen die haalbaar en verstandig zijn voor hun bedrijf.

Over de uitkomsten van de mkb-impacttoets, de acties die het kabinet naar aanleiding hiervan wil inzetten en het effect van de coronacrisis blijven de verantwoordelijke bewindspersonen en ik de komende maanden in nauw contact staan met MKB-Nederland en de brancheorganisaties, met name over de grootste delen van de opgave zoals die in het onderzoek naar voren zijn gekomen, te weten mobiliteit, de gebouwde omgeving en de glastuinbouw. De mkb-impacttoets is voor mij de start van een proces. Een proces dat ik samen met het mkb wil doorlopen. Met enige regelmaat zullen wij de effecten van de klimaat- en energietransitie op het mkb gaan toetsen, zodat dit als basis kan dienen voor gesprek. De uitdaging is groot en er ligt voor ons allen veel werk in het verschiep, maar samen met het mkb wil het kabinet hier een succes van maken.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes